

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ІНТЕРЕСІВ ПІДПРИЄМЦІВ У СУДОВОМУ ТА ДОСУДОВОМУ ПОРЯДКАХ

Юрій Васильович ГРИГОРЯК,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Адміністративно-правовий захист інтересів підприємців у судовому та досудовому порядках є важливою складовою сучасної правової системи України. Суттєва роль держави в регулюванні підприємницької діяльності полягає в захисті законних прав та інтересів суб'єктів господарювання, а також у забезпеченні умов для їх ефективної діяльності. Водночас, розвиток правової системи передбачає можливість забезпечення прав підприємців як у судовому, так і в досудовому порядках, що підкреслює необхідність аналізу сучасних тенденцій адміністративно-правового захисту інтересів підприємців.

Судовий захист інтересів підприємців у контексті адміністративного права ґрунтується на нормах Конституції України, адміністративного та господарського законодавства, які надають підприємцям право оскаржувати дії або рішення органів державної влади в судовому порядку. Основні аспекти захисту включають можливість звернення до суду для захисту своїх прав та інтересів у разі порушення, дискримінації або недотримання норм правового поля з боку державних органів. Важливу роль у цьому контексті відіграє адміністративне судочинство, яке спрямоване на врегулювання публічно-правових спорів, зокрема за участю суб'єктів підприємницької діяльності. У рамках судового порядку підприємці мають право на оскарження нормативно-правових актів, що стосуються їхньої діяльності, або адміністративних рішень, прийнятих щодо них органами державної влади. Серед ключових переваг судового захисту є можливість отримання обґрунтованого та незалежного рішення на основі чинного законодавства. Крім того, адміністративне судочинство забезпечує прозорість процесу розгляду справ, можливість перегляду рішень, ухвалених на нижчих рівнях, а також можливість застосування адміністративних санкцій щодо органів, які порушують права підприємців. Водночас, значним викликом для підприємців є тривалість судових процедур та складність правового регулювання, що може негативно впливати на їхню підприємницьку діяльність. Досудовий порядок захисту інтересів підприємців включає механізми медіації, переговорів, а також оскарження рішень органів влади у внутрішньому адміністративному порядку. Механізм медіації є одним із найефективніших способів вирішення спорів без звернення до суду, оскільки дозволяє зекономити час та ресурси як для підприємців, так і для державних органів. Медіація сприяє врегулюванню конфліктів на основі компромісу, що дозволяє сторонам досягти взаємовигідного рішення без необхідності тривалого судового процесу.

Адміністративне оскарження передбачає подання підприємцями скарг на дії чи рішення державних органів до вищих адміністративних інстанцій. Це дозволяє підприємцям звернутися до органу, що здійснює контроль за діяльністю іншого органу, з метою перегляду рішення, що порушує їхні права. Даний механізм є важливим інструментом для швидкого вирішення спорів, однак ефективність цього підходу залежить від об'єктивності та незалежності адміністративних органів, що можуть бути пов'язані з відповідними політичними або економічними інтересами. Важливо зазначити, що адміністративно-правовий захист інтересів підприємців у досудовому порядку часто є першочерговим кроком для підприємців, оскільки дозволяє вирішити конфлікти без необхідності залучення судової системи. Це знижує витрати на судовий процес та скорочує час вирішення спору. Однак, досудові процедури не завжди є ефективними через суб'єктивний фактор, відсутність чіткого регулювання, а також ризик затягування розгляду скарг на рівні адміністративних органів. Взаємодія судового та досудового порядків захисту інтересів підприємців є важливим аспектом для побудови ефективною правовою системою. Підприємці мають можливість поєднувати ці механізми для досягнення максимально ефективного результату. Наприклад, у разі незадовільного вирішення конфлікту в досудовому порядку, підприємці можуть звернутися до суду для захисту своїх прав. Водночас, досудові механізми можуть бути використані для підготовки до судового розгляду, наприклад, для збирання доказової бази або встановлення фактичних обставин справи. Особливої уваги заслуговує питання відповідальності державних органів за порушення прав підприємців. Неправомірні дії або рішення органів державної влади можуть призвести до значних економічних втрат для підприємців, що вимагає ефективних механізмів відшкодування шкоди. У цьому контексті важливим є впровадження інституту адміністративної відповідальності посадових осіб, які допускають порушення прав підприємців у процесі виконання своїх обов'язків. Це дозволить підвищити рівень правової захищеності підприємців та сприятиме зниженню рівня адміністративного тиску на бізнес.

У підсумку, адміністративно-правовий захист інтересів підприємців у судовому та досудовому порядках є комплексним процесом, що включає різні механізми та інструменти, які можуть бути застосовані для вирішення спорів та захисту прав суб'єктів підприємницької діяльності. Важливими напрямками удосконалення цієї системи є спрощення процедур адміністративного оскарження, зменшення тривалості судових процесів, підвищення рівня правової культури державних службовців, а також посилення адміністративної відповідальності за порушення прав підприємців.